

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. IX. Octava. Vt non apponantur pacta injusta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPVT IX.

Vt non apponantur Pacta iniusta.

Quæ est Conditiō Octava.

1. Cū ea pacta sint iniusta quæ contra naturam huius contractus sunt, quæque inæqualitatem inter socios afferunt, ideo non alio meliori modo ea dignoscuntur, quàm in perpendendo, quæ actenus de natura huius contractus sunt explicata; Nihilominus multum ad eiusdem rei praxim facit, allquid huiusmodi pacta discutere, quæ iam ex ordine subscribo.

2. Primum pactum: Antonius confert in Societate centum aureos; Petrus operam suam, ita tamen, ut Petrus certam quantitatem, vel certam lucri partem habeat, quanti scilicet æstimatur eius opera, sive ex negotiatione paratur lucrum, sive nō, & sive pereat pecunia Antonij, sive non, & sine hoc pactum iustum?

Respondet, esse iustum, cum Mol. d. 411. n. 2, Angel. v. Societas, p. n. 6. sed certè in eiusmodi negotiatione non interuenit contractus Societatis, sed potius locati, & conducti. Nam in hoc casu Antonius conducit operam Petri, & dat ipsi certam mercedem, sive ex lucro negotiationis, sive aliunde; qui modus contrahendi iustus omnino est quando iusta merces operæ præstandæ correspondet.

3. Quid, si ita pactum inearit: Si Societas bene succedet in lucro, longe maiorem dabo tibi mercedem, si male, longe minorem?

Respondet, adhuc iuste pactum iniri; non enim sic in eo contractum Societatis, sed pari modo contractum locati, & conducti; Ego autem in hunc modum paciscor, ut ea spe diligenter sit socius in negotiationis munere exercendo; Adde, æquale esse periculum maioris, vel minoris mercedis, &c.

4. Secundum pactum: Idem Antonius celebrat contractum Societatis cum Petro, ea lege, ut ipsi Petro obveniant duæ partes lucri, & una solum damni, & una lucri, & sine iustum?

Respondet: Si hæc unus socij onera compensentur pecuniâ, vel re æquivalente ab alio socio, iustum erit pactum, si verò non compensentur, nimis manifestè erit in iustum; quando enim compensantur, servabitur æqualitas, secus non item.

5. Quid, si fiat pactum, ut ad unum ex sociis, v.g. Antonium, nulla damni pars pertineat, & tamen pertineat aliqua lucri pars, totum verò damnum reiciatur in alterum, v.g. in Petrum sed cum parte lucri, si ex negotiatione lucrum perveniat?

Respondet, cum prædicta distinctione; eadem enim hic militat ratio. Sed iam vide, te advertere, hunc, & præcedentem, (quando iuste compensantur onera) non esse merum contractum Societatis, sed insuper addi unum, vel alterum contractum venditionis, vel similis: venditur enim periculum damni, & locatur opera socij, &c. Ita Mol. d. 417.

6. Tertium pactum: Idem Antonius confert pecuniam cum pacto, ut solum tercia pars d.æt pecuniæ pertineat ad ipsum Antonium, & eadem sola tercia pars subsit periculo ad damnum eiusdem Antonij; at verò reliquæ duæ partes pertineant ad Petrum socium conferentem operam, ipsiusque Petri periculo amittantur, si amittentur, & item tercia pars lucri ad Antoniam, reliquæ verò duæ lucri partes pertineant ad Petrum, & sine hoc iusta conventio?

Respondet, cum memorata distinctione, ut scilicet, si compensentur onera, iusta sit conventio, aliter sit prorsus iniusta. Ita Molina d. 417. quicquid in contrarium dicat Sylvest. v. Societas, p. n. 5. Sicut enim Antonius, qui confert pecuniam, potest, ut superius vidimus, reicere in socium totum periculum pecuniæ capitalis, tribuendo

Pars III.

ipsi socio proportionatam mercedem tanti oneris, cur non poterit durum partium periculum in socium reicere, data pariter proportionata mercede.

7. Quartum pactum: Idem Antonius dat Petro, Paulo, Ioan. Piscatoribus quindecim aureos, singulis nempe aureos quinque, ut scilicet habeant expensam ad piscandum (idem dic de aliis exercitiis, puta excolendis agris, pascendis animalibus, nutriendis bombicibus, ad sericum extrahendum, & similibus) dar, inquam, hoc pactum, ut singuli post piscationem, & pices venditos dent ipsi Antonio dimidiam lucri partem, quod acquirunt, & insuper aureos omnes ab eodem Antonio ante piscationem receptos ipsi eidem reddant: totum autem periculum, quo possent deperdi aurei illi, subeant ipsi Piscatores pro sua rata: E sine iustum hoc pactum?

Respondet: Esse iniustum, docent Rodriguez, in summa, p. 1. cap. 46. num. 3. Navarr. in summa, cap. 17. n. 282. alique; nam nimis dura onera (inquiunt) Piscatoribus imponuntur. Et certè iniustitia est (aiunt) velle communicare in lucro, & non iactura, & velle, ut ipsi Antonio reddatur capitale, etiam si sine culpa sociorum illud pereat. Addit Navarrus, si Piscatores ex dictis pecuniis aliquid expenderint pro sua domo, debere ipsos restituere Antonio, quia Antonius solum contulit pecuniam ad negotiationem, & consequenter ad expensas negotiationis, non verò ad expensas extra negotiationem domi factas.

8. Hæc illi supponentes, hunc esse contractum Societatis, sed quia verè is non est, est enim conductio, & locationis operarum Piscatorum, ut ex dictis c. 1. n. 6. & ex dictis, n. 2. huius capituli constat, nullo modo erit eiusmodi contractus condemnandus, si iusta, omnibus expensis, merces Piscatoribus solvatur, sive in pecunia, sive in lucro sperato, ut dictum est.

9. Illud quod modò addidit Navarrus, approbo quidem, sed eo modo, quo ego retuli, nam dicti Piscatores sive expendant domi, vel extra, sive non expendant, iam totum capiali debebunt reddere, ut ex pacto conventum fuit; At, si Navarrus aliud velit, ut certè velle alicui videri potest, id est, debere à socio operam conferente (quando est initus contractus Societatis) deduci expensas, quas domi is fecisset, non approbo, nisi eo modo, quo vidimus supra, c. 8. n. 4.

10. Quintum pactum: Idem Antonius socium afficit Petrum, additque, ut alia negotia suscipiat, iustene sic paciscitur?

Respondet, iuste, quia sic Antonius vult, Petrum expeditum esse pro suis negotiis, imò, si natura, & qualitas suscepti negotij requirit totum hominem, debet Petrus, etiam si non ad sit pactum, totum se illi negotio addicere, quando enim ipse promissit suam operam, totam, quæ erat necessaria illi negotio, promissit.

11. Quid si non requiritur tota, si additur ab Antonio tale onus Petro, debet certè Antonius aliquo modo compensare; secus liber Petrus erit, & sic alia negotia, ut ei liber, potest assumere, quia nihil hæc obstabat Societati cum Antonio susceptæ, ut supponitur. Sic Medicus operam suam tibi promittit, non tamen propterea alios infirmos curandos, cum culpa suscipit, quando omnibus consulere satis potest. Quod dicimus de Socio, dic obiter de famulo; enim, quando abest præiudicium famulus Domini, potest; ut innuit Bonac d. 3. de contract. q. 6. p. 1. n. 5. alia negotia suscipere, & lucrari, cum tamen non possit, quando præiudicium illud adest.

CAPVT X.

De Dissolutione Societatis.

1. Societas, vel instituta fuit ad tempus determinatum, ut si pro duobus tribus, decem annis, imò, & pro tota vita, vel ad tempus indeterminatum, id est, sine temporis mentione. De utroque simul sic breviter habet.

Ff 2. Dissolvi